

**Tractatvs De Præventionē Iudiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XLV. Præuentioni inter plures Iudices locum esse, quando illis
iurisdictio cumulatiuè commissā fuit, secus si concessa fuerit priuatiuè:
quod pluribus exemplis explicatur. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

omnes conuenit utrum sit remedium executiuum. Plurimi enim DD. id negant, asserentes in eo dandum esse libellum, & procedendum ad litem contestationem, inter quos est Specul. in titul. de sentent. execut. §. Preterea: per totum. Castren. in l. 4. §. ait Praetor. ff. de re iudic. Vbi etiam ostendit, quomodo sit vtilius intentare potius actionem iudicati, quam agere primam actionem super qua fuit subsequuta sententia. ¶ Quia scilicet exceptiones peremptoriae, quae non fuerunt oppositae in primo iudicio, non possunt opponi in hoc secundo, quae tamen opponi possent si ageretur prima actione. Immo vult ibi Castren., quod si agatur actione in factum ex iudicato, talis actio non solum non sit executiua, sed ne quidem summaria. Eandemque inter officium iudicis, & actionem in factum differentiam notat Bartol. in leg. intra dies, ff. de re iudic. Angel. in reposit. l. 1. ff. de iudic. num. 26. & sequentibus. Marant. in specul. titul. de executione, numero 8. Abb. in cap. cum aliquibus, num. 12. de sent. & re iudic. Coler. de process. execut. parte 1. cap. 2. num. 3. & 4. Veltr. in praxi libro 8. cap. ultimo num. 2. & 4. Et dubitative Vbert. de Bonacurs. in praet. titul. de impedim. execut. num. 8. & ibi Additio Bapt. à Sancto Blasio, in tractatu de actionibus num. 71. Carauit. super ritibus M. C. riu. 262. num. 10. Sigism. Scaccia, de re iudica. gloss. 14. questio. 11. num. 39. & 47. Salgado, de Regia proteet. parte 4. cap. 1. num. 39.

¶ Verius tamen existimo, quod si in vim huius voluntariae condemnationis procedatur coram Iudice Ecclesiastico actione in factum, relicto iudicis officij remedio, aut etiam si procedatur ad executionem illius condemnationis iudicis laici auctoritate, cum tunc actioni in factum tantum locus sit (cum agatur de sententia per alium iudicem lata) procedi potest via executiua; neque dandus est libellus, aut liris contestatio facienda: quam sententiam tenet Iason in dicta leg. intra dies num. 6. ff. de re iudic. Atque ita in Camera Imperiali obseruari testatur Gaill. lib. 1. obseru. 113. num. 9. Eiusdem sententiae est Surd. consil. 204. num. 6. & 8. Marius Anton. libro 1. variar. resolut. cap. 57. num. 18. post Bald. in l. 2. Cod. de execut. rei iudic. nuu. 2. Afflict. decis. 346. num. 10. & ibidem Vtil. num. 2. Rebuff. in consil. Reg. titul. de sent. execut. artic. 7. gloss. 9. num. 10. vbi dicit, quod postquam producta fuit sententia, ad nullam amplius defensionem admittitur reus: Fel. post Soc. in cap. 1. de libelli oblat. num. 7. Alexandr. in dicta l. intra dies num. 5. & 6. de re iudic. Et fuse Valerius Vallar. inter decis. diuers. Rota Lucensis decisio. 14. per totum. Et ratio quae me potissimum mouet ad hanc sequendam sententiam est: quia dum agitur de sententia in iudicatum transacta, is qui condemnatus est, non potest quidquam contra illam opponere, & partes iudicis non sunt nisi in exequendo; ergo quocunque modo se res habeat, sententia quacunque via agatur, executionem mereri debet.

14 Quod tamen non procederet si instrumentum sententiae esset deperditum, vel sententia non esset liquida: Colla de remed. subsid. preclud. 4. num. 8. Amat. decis. Ferrar. 11.

15 Et ex praemissis, sequitur, quod si agatur ad executionem sententiae, etiam coram alio Iudice, qui illam non tulit, & sic per actionem in factum, non est locus alicui appellationi suspensivae: ut tradit Anton. de Couar. in tractatu de execut. questio. 46. num. 84. Scacc. de appellat. cap. 2. quest. 17. l. mit. 10. numero 15.

16 Porro notandum est, quod attinet ad mandata

ista iudicialia & confessiones ac condemnationes voluntarias, licet sint de actis, non tamen fidem facere nisi testibus adhibitis. Verum est enim acta iudicialia siue testibus probare, capite quoniam contra, de probation. ¶ Sed hoc intelligitur de actis quae proprie iudicialia sunt, non autem de istis quae potius accedunt ad naturam contractus, in his enim requiruntur testes, alias non probant: Cancr. libro 2. variarum resolutionum, cap. 2. de iurisdiction. num. 240. & sequentibus. ¶ Sed apud nos ex regulamento Eminenti. quondam Cardinalis de Aquaiua, tunc Legati anno 1596. edito, mandatum iudiciale susceptum per debitores nullius momenti esse declaratur, nisi per partem, quae illud sumpsit, fuerit subscriptum, & si nesciat scribere, per Iudicem gratis subscribendum est, alias non valet. Et ex praedictis apparet ex istis mandatis iudicialibus nullam induci prauectionem, adeo ut si post mandatum iudiciale ab aliquo susceptum, alij creditores exequantur in vim suorum instrumentorum, prauealeat istorum prauectio. Et similiter quod si Iudex aliquis subscripserit, aut decreuerit illud mandatum iudiciale, non acquirit talem prauectionem causae, quae impediatur creditorem agere, & exequi coram alio Iudice competentem per eum eligendo.

Non ignoro, Socinum, in dict. cap. proposuisti column. penult. in versic. Et aduerto quia quae dixi de prauectione, existimasse ex huiusmodi obligationibus apud acta, & mandati susceptione oriri prauectionem, adeo ut si agatur de illius executione non possit alius Iudex adiri, quasi causa fuerit apud eundem prauecta: quod etiam voluit Ricciol. ad decis. Vincent. de Franch. 656. Sed tamen contrarium verius est, ut supra demonstraui, & tradunt Imol. Ias. Bald. & Alexandr. in l. nemo potest. ff. de legat. 1. Zabarel. in Clemens. 1. de censibus. Vincent. de Franch. dicta decisio. 656. Carleual. de iudic. libro 1. titul. 1. disput. 2. numero 913. Barbol. de iure Eccles. vniuers. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 128. Vbi dicit, quod si clericus se obligauerit aliquid solvere, & postea factus fuerit laicus, potest Iudex Ecclesiasticus procedere ad executionem si praueverit tempore clericatus. Quos citat & sequitur Merlin. lib. 2. controuers. forens. cap. 66. n. 3. & sequentibus. Quia prauectio, aut inducitur per actuale executionem, aut per citationem, quorum neutrum hic interuenit, & (ut dictum est) istae obligationes non sunt proprie acta iudicij, & antequam ad executionem procedatur, necessario debet de iure praecedere citatio, & apud nos, praueptum de parendo. Ergo ante citationem vel praueptum, neque persona neque causa prauectra est. Ut egregie explicat Merlin. dicto cap. 66.

CAPVT XLV.

ARGVMENTVM.

Præuentioni inter plures Iudices locum esse, quando illis iurisdicatio cumulatiue concessa fuit, secus si concessa fuerit priuatiue: quod pluribus exemplis explicatur. Quid dicendum sit, si iurisdicatio cum dictionibus taxatiuis data fuerit. Quando detur prauectio inter Episcopum & Capitulum, cui ex consuetudine, vel priuilegio competit.

ff 3 iurif

iurisdicção. Vtrum data facultate visitandi Prælati inferioribus, censeatur adempta Episcopo. Et qua ratione inter ipsos procedi possit ad visitationem cumulatiuam in casibus in quibus illi locus est.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando iurisdicção competit alicui priuatiuè, non potest alius Iudex cognoscere, sed quando competit cumulatiuè tunc iurisdicção dicitur præuentiuæ & qui causæ cognitionem præuenit, de ea cognoscere & iudicare debet alio excluso.
- 2 Iurisdicção potest pluribus in solidum competere.
- 3 Mediolani Prætor & Capitaneus habent ambo iurisdicçãoem cumulatiuam.
- 4 Per specialem alicuius deputationem ad generalitatem causarum certi generis non derogatur iurisdicçãoi ordinariæ sed locus est præuentioni.
- 5 Curiales suppositi iurisdicçãoi Referendariorum adhuc tamen sunt sub iurisdicçãoe præuentiuæ suorum Ordinariorum in Sabaudia.
- 6 Quamuis alicui concessa fuerit iurisdicção certi generis causarum non ideo iurisdicção eius priuatiua est in præiudicium iudicum ordinariorum, licet cum dictionibus taxatiuis.
- 7 Iurisdicção concessa iudicibus annone non derogat iurisdicçãoi iudicum ordinariorum.
- 8 Sed tamen si in concessione iurisdicçãois adsint dictiones taxatiuæ, verius est iurisdicçãoem esse priuatiuam.
- 9 Præsertim si adiecta fuerit inhibitiō, ne alius Iudex de illis causis se immisceat.
- 10 Iurisdicção concessa Decano & Capitulo Ecclesiæ Valentiniensis, est priuatiua etiam quoad Episcopum.
- 11 Quando statutum duos deputat alternatiuè qui de aliqua causa cognoscant, iurisdicção cumulatiuè seu præuentiuè concessa censetur.
- 12 Iurisdicção concessa in fauorem personarum ad certum genus causarum, intelligitur concessa cumulatiuè si id fiat motu proprio concedentis.
- 13 Iurisdicção vero concessa, non motu proprio; sed ad partis petitionem, intelligitur priuatiuè concessa.
- 14 Si Priori data fuerit potestas visitandi, hoc intelligitur ut procedere possit cumulatiuè cum Episcopo.
- 15 Visitatio, est præcipuus iurisdicçãois actus.
- 16 Vtrum quando inferior ius habet visitandi, possit etiam Episcopus visitare? Respondetur affirmatiuè.
- 17 Quando duobus competit cumulatiuè ius visitandi, si quis ab uno punitus fuerit, non potest iterum à secundo visitatore puniri, & quoad hoc caput locus est præuentioni.
- 18 Materia iurisdicçãois priuatiuæ & cumulatiuæ apud quos Doctores copiose tractata reperitur.

GENERALIS hæc est regula, quod præuentioni inter plures Iudices locus est quando illis concessa est cumulatiua iurisdicção, & è contra si concessa fuerit iurisdicção priuatiua alicui ipsorum, non est locus præuentioni; sed ille solus procedit in causa cui priuatiua data est quam regulam tradit Roland. à Vall. consil. 48. num. 20. volum. 2. Menoch. lib. 2. præsumpt. 8. n. 37. Sola in consil. Sabaud. gloss. vltima De edictis Annon. n. 6. Iul. Clar. in praxi §. fin. qu. 38. Surd. consil. 56. n. 20. Coar. in cap. Alma mater. parte 1. §. 12. n. 3. De sentent. excom. in 6. Fontanell. alios

allegans, decis. 391. num. 2. & decis. 464. num. 20. Cuius rei ratio est, quia pluribus in solidum iurisdicção competere potest; ergo necesse est, ut locus sit inter eos præuentioni: Bart. in l. finali num. 4. ff. vii. possid. Surd. dicto consil. 56. num. 21. Tusch. littera I. conclus. §. 57. Vnde in ciuitate Mediolanensi Prætor & Capitaneus concurrunt in cognitione causarum criminalium, & inter eos locus est præuentioni. Boss. in praxi in tit. de foro compet. n. 79. Similiter in patriâ Montis Ferrati cum Dux prohibuisset exportationem annonæ, & pro obseruantia illius prohibitionis, duos Consiliarios deputasset, eueniente autem casu cuiusdam contrauentionis, Capitaneus iustitiæ cognitionem sibi assumere voluisset, & utilitatem confiscationis in vim proclamatis iudici applicandæ, perceperisset, Consiliarij vero deputati, causæ cognitionem & per consequens emolumentum, ad se priuatiuè pertinere contendere; concludit Surd. dicto consil. 56. locum fuisse præuentioni, & ideo Capitaneum rectè processisse, ex eo quod Capitaneus ille ex sui officij facultatibus cognitionem habeant omnium causarum criminalium, in quibus fundatam habebat iurisdicçãoem, non obstantem delegatione dictorum consiliariorum. Quia per specialem delegationem alicuius, non fit præiudicium ordinariæ iurisdicçãoi, l. 1. & ibi Bart. ff. de offic. præfeti vrbis. Roman. consil. 343. Vnde concludit ibi Surdus inter duos iudices hoc casu locum esse præuentioni.

Eadem ratione, quamuis Curialium causæ ex decreto Superioris in patriâ Sabaudia spectent ad cognitionem Referendariorum, tamen per hanc iurisdicçãoem demandatam, non censetur aliqua ratione derogatum iurisdicçãoi ordinariæ ipsorum Curialium, quin ibi conuenire & conueniri possint, & propterea locus sit præuentioni, ita ut inter illos iudices ille præferatur qui cognitionem præoccupauerit, Sola in consil. Sabaud. tit. de edict. annon. gloss. vltima, num. 5. Quod ipse asserit procedere, quamuis alicui committitur si certum genus causarum, ut ipse solus cognoscat, quia eo non obstante iurisdicção confabatur cumulatiuè concessa, & locus erit præuentioni, l. viros, & ibi Bart. C. de offic. divers. iudic. lib. 12. Angel. in l. 1. C. vbi & apud quem. Dec. consil. 3. Menoch. de arbit. quæst. 40. num. 8. Burat. decis. 912. num. 5. Exemplum potest asserti, si aliqui deputati fuerint eo modo iudices annonæ, quia per talem deputationem non erit derogatum iurisdicçãoi iudicis ordinarij, qui poterit præuentiuè procedere: Surd. dicto consil. 56. numero 58.

Hoc tamen non procedit sine difficultate, quando videlicet alicui iudici concessa fuit iurisdicção cum clausulis taxatiuis, veluti si dictum sit, quod ipse solus cognoscat, quia per similes clausulas & dictiones taxatiuas excluditur omnis aliorum iurisdicção & authoritas, adeo ut potius priuatiuè quoad alios concessa videatur iurisdicção, ideo non fit præuentioni locus, ut bene comprobatur Menoch. lib. 2. præsumpt. 18. num. 13. & Trentacinq. lib. 1. tit. de iurisdicçãoe, resolut. 1. num. 2. versic. Hæc secunda opinio.

Ideo duas istas opiniones ad concordiam duplici modo reducere voluit Barbof. in leg. 1. ff. de iudic. artic. 4. num. 103. & sequentibus. Primo quidem, ut stante dictione illa taxatiua Solus, superiores iudices speciales non sint exclusi, excludantur tamen iudices pares seu æquales. Secundo quod aut simpliciter adiecta fuit dictio Solus, & tunc iurisdicção est cumulatiua, aut vero adiecta fuit clausula, Quod nullus

nullus alius index de illis causis se possit intromittere. & tunc iurisdicção est priuatiua, nec locus est præuentioni. Cuius distinctionis author fuit Menoch. de arbitr. quest. 40. num. 8. quem citat & sequitur ibidem Barbol. num. 106. & ratio est, quia superioris inhibitió, ne quis alius de his causis delegatis cognoscat, vim habet euocationis, & manus quorumcunque aliorum iudicium ligat, vt ostendimus superius dum de euocatione tractauimus.

10 Hoc etiam ad huius capitis materiam conuenit, quod in causa graui consuluit alias Bertrand. circa iurisdictionem Decani & Capituli Ecclesiæ Valentiniensis in Delphinatu, cuius Episcopatus subest Archiepiscopo Viennensi, de qua Capituli iurisdictione generaliter tractauimus in nostris questionibus beneficiabil. parte 1. cap. 62. nempe iurisdictionem Decano & Capitulo illius Ecclesiæ competentem esse priuatiuam, seu exclusiuam Episcopi & iurisdictionis illius, non autem cumulatiuam; adeo vt nequidem ius præuentionis Episcopo competat (quod ego intelligo nisi noua iura Episcopi producantur, cum non intendam alicuius iuribus præiudicare; sed refero dumtaxat ea quæ per celebrem illum Doctorem dicta sunt) Dicens huius rei rationem ex eo petendam esse, quod Decanus & Capitulum à tempore immemoriali, tam per se, quam per Officiarios ab illo deputatos pro tempore, iurisdictionem exerceuerant contra Decanum, & Decanus contra Canonicos, Clericos, & Beneficiatos ac incorporatos dictæ Ecclesiæ, absque eo quod eo tempore Valentinienses Episcopi, seu illorum Officiales de causis huiusmodi personarum quomodolibet se intromiserint, præterquam in casum negligentie, aut per viam appellationis; quod latius pertractat idem Bertrand. consil. 2. per totum, volum. 5.

11 Aliud cumulatiuæ iurisdictionis exemplum affertur potest, nempe quod si statuto caueatur quod causa reductionis ad arbitrium boni viri tractetur coram Iudice ordinario, nisi partes, seu altera ipsarum, vellent instare ad nominationem confidentium pro cognitione huiusmodi reductionis, iurisdicção ad Ordinarium, & ad confidentes cumulatiuè pertinet, ita vt si altera pars velit viam confidentium eligere, non possit illo inuito ordinarius Iudex de causa illa cognoscere; per text. in l. 1. ff. de offi. Consil. Ruin. consil. 7. num. 7. lib. 4. Arctina. consil. 102. num. 1. qui illud confirmat ex doctrina Baldi. in Authent. habita. C. de fil. pro parte. & Vbi dicitur quod si alicui conceditur iurisdicção in certo genere causarum in fauorem persone, veluti visitatori in Monachos, si talis iurisdicção concedatur motu proprio, & non ad illarum personarum requisitionem, non videtur derogatum iurisdictioni Iudicis ordinarij vniuersalis. Quamquam illud quod de visitatoribus dicitur magnam dubitationem recipiat ex notatis per Ludouic. decif. 4. num. 17. Vbi tamen bene probatur regula proposita in suis terminis generalibus, nempe quod quando iurisdicção conceditur motu proprio concedentis, & non ad instantiam partis, censetur data cumulatiuè. & Quando vero concessa est ad instantiam partis, censetur data priuatiuè. Quod etiam tenuit Rota. decif. 37. num. 1. parte 1. Recent. Trentacinq. lib. 1. var. resolut. 11. de iurisdic. resolut. 1. num. 4. Rationem reddens, quia quando datur ad instantiam partis, censetur data ad fauorem eiusdem, vt nullum alium habeat Iudicem, sed quando data fuit motu proprio potest ex aliqua alia causa concedens moueri ad talem concessionem faciendam.

14 Quod in terminis visitatoris de quibus mox agebamus latius prosequitur idem Ludouic. decif. 8.

per totam. Vbi dicit quod per facultatem visitandi concessam Priori, non censetur Episcopo adempta facultas visitandi cumulatiuè; nisi in fundatione dictum fuisset, quod visitatio fieret per certam personam, & non aliam, tunc enim excluderetur Ordinarius etiam à cumulatiua visitatione. Garl. de benefic. part. 1. cap. 2. num. 99. Gratian. discept. forens. cap. 154. part. 1. cap. 2. num. 99. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. §. 2. proem. n. 11. Et videnda sunt quæ de visitatione Abbatissæ diximus in nostris quest. benefic. part. 3. cap. 124. num. 4. & sequentibus. & Ad visitandi autem facultatem possunt applicari doctrinæ de iurisdictione loquentes, cum visitatio sit actus iurisdictionis, capite cum venerabilis, 21. De censibus, cap. 1. §. cum autem. Eod. rit. Immo visitatio est actus præcipue ad iurisdictionem pertinens: Barar. decif. 104. n. 1. & ibi Ad-dent. num. 12.

Dicta igitur regula generalis, verissima est, quod si alicui Inferiori simpliciter concessa fuerit facultas visitandi, veluti Decano, vel Prælati inferioribus, aut Capitulo, tale ius non competit priuatiuè, sed cumulatiuè, cum Episcopo, & per consequens fit locus præuentioni, ex notatis per Couar. d. c. Alma mater. p. 1. §. 12. n. 3. de sent. excomm. & Quod verum quidem est, sed sano modo intelligendum. Nam licet inferior visitator Episcopum præueniat in visitando, non propterea impeditur Episcopus ad visitationem procedere, & sic iurisdicção non est quod ad hunc effectum, præuentiuæ; sed quilibet separatim ad visitationem suam procedit, ita mandante Concilio Tridentino, sessione 24. cap. 3. vers. Sed non ideo. & Verum si vnus ex visitatoribus præueniat in punitione alicuius delicti, non poterit secundus visitator, quamuis esset Episcopus delinquentem iterum punire, nec è conuerso si quis à visitatore præueniente (quantumvis inferiore) absolutus fuerit, non poterit iterum ab alio quamvis Episcopo, & Superiore cogi ad suam Innocentiam demonstrandam, vt testatur Barbol. in suis notis ad dictum c. 3. n. 17. sess. 23. Et in tractat. de potest. Episc. p. 3. alleg. 73. n. 31.

Hæc paucis de præuentione circa cumulatiuam & priuatiuam iurisdictionem dicta sufficiant. Plura Felin. in c. Pastoralis, de offic. ordin. Card. Tusch. littera 1. concl. §. 6. Menoch. lib. 2. præsumpt. 18. vbi plures constituit casus, & distinctiones, in quibus tota huiusce questionis materia resoluitur, quorum præcipui per nos hoc in capite, aut aliis locis explicantur. Primus est si ad Principem concedentem habeatur respectus, is enim semper suam auctoritatem reseruasse censetur. Qui tamen limitari, nisi iurisdicção concessa esset in feudum, tunc enim priuatiuè, & abdicatiuè concessa diceretur. Secundus casus est, quando duobus Iudicibus per statutum, aut alia ratione iurisdicção conceditur. Tunc enim cumulatiua est, & præuentiuæ. Tertius, quando Iudici ordinario iam constituto deputatur Vicarius, vel Assessor, quo casu concessio etiam est cumulatiua. Quartus, quando iurisdicção conceditur alicui tanquam Superiori alterius, veluti dum alicui datur iurisdicção in causis appellationum. Et hæc est priuatiua. Quintus, quando illi qui iurisdictionem exercet in pluribus locis, vel oppidis, datur alius Iudex certi oppidi, & hæc iurisdicção est etiam priuatiua. Sextus, quando per statutum alicui iurisdicção per verba discretiua conceditur, & hæc est priuatiua. Septimus, quando conceditur iurisdicção taxatiuè circa certum genus causarum, veluti circa adulteria, cum verbis taxatiuis; & hæc est priuatiua, nisi primo Iudici ex consuetudine iurisdicção cõpereret. Osta

Ostauus, quando Iudex creatus est inferior, qui suppositus minori iudici ius dicit in duobus oppidis, & in vno ex duobus oppidis Iudicem specialem constituit, & hic iurisdictionem habet priuatiam, quia iurisdictione quæ aufertur, non erat propria illius Iudicis, cum subiceretur alteri Iudici maiori. Nonus casus est dum iurisdictione competens alicui magistratui conceditur alteri favore personarum, veluti si specialis visitator datus sit, censetur datus priuatim ad Episcopum. Sed hic casus explicandus est iuxta per nos superius tradita, numero 14. & sequentibus. Decimus casus est quando conceditur iurisdictione odio certarum personarum, & hæc est cumulatiua. Vndecimus respicit iurisdictionem Superiorum regularium in Monachos, quæ priuatim est. Duodecimus, quando conceditur iurisdictione ex privilegio personæ, vel quando acquisita est per præscriptionem, & hæc sunt priuatim. Decimus tertius quando duobus conceditur, seu alteri eorum, & hæc est cumulatiua. Vltimus quando versamur in dubio, & tunc potius cumulatiue, quam priuatim iurisdictione concessa dicitur. Quæ omnia fusius explicantur per Menoch. dist. præsumpt. 18 lib. 2. Nonnulla etiam ad materiam adfert Barbof. in l. 1. artic. 4. ff. de iudic. maxime ad n. 77.

CAPVT XLVI.

ARGVMENTVM.

Iudex qui præuenit in cognitione alicuius causæ, vtrum habeat iurisdictionem priuatiam & exclusiuam aliorum iudicum ratione iniuriæ alicui ex litigantibus illarum tempore litis, aut in ipso actu iudiciali coram se facto si occasione litis, aut ex inimicitia particulari id procedat. Quid si offensus fuerit seruientis Curie, aut apparitor, dum executioni mandaret res sibi ab illo iudice commissas. Testis falsum deponens coram vno iudice cuius iurisdictionem non agnoscit, vtrum de foro illius iudicis propter falsam depositionem efficiatur. Si quis repperus intra mutuos carceres alicuius iudicis, ibidem deliquerit, an subit iurisdictioni mandantis, an vero eius cuius sunt carceres. Quid dicendum de iudice requisito delinquente, aut de seruiente Curie falsam relationem faciente, & dicente se citasse in terra Baronis auctoritate Principis cum tamen non citauerit. De iniuria facta Doctori, & quomodo punienda sit.

SVMMARIVM.

- 1 Iudex cognoscit, & Notarius etiam Civilis scribit, quando agitur de iniuria facta per partes aduocatum, vel per Aduocatos & alios coram ipso litigantem in actu iudicij.
- 2 Quando iniuria fit iudici tanquam iudici, ipse cognoscit, si vero tanquam priuato, & non ratione dignitatis tunc ad eundem est superior.

- 3 Iniuria facta sedente Iudice pro Tribunali, dicitur facta dignitati, potius quam intuitu personæ.
- 4 Idem si fuerit illata iniuria in actu executionis, vel in alio actu iudiciario.
- 5 Si concurrant coniectura odij particularis, iniuria præsumitur facta intuitu personæ, non dignitatis.
- Iniuria facta Doctori propter priuatam inimicitiam non dicitur atrox.
- Et circa hoc explicatur decisio Rota Auen. 38. in quibus casibus procedat.
- 6 Notarius causa Civilis, scribit etiam in Criminali incidenter nota.
- 7 Quamuis rixæ causam lis dederit, tamen potest Iudex adiri, si non intuitu iurisdictionis iniuria facta sit.
- 8 Iudex de cuius mandato fit executio, cognoscit de offensa facta nuncio in actu executionis, etiam si illata fuisset in alieno territorio.
- 9 Sed hoc casu locus est prauentioni inter Iudicem loci delicti, & eum cuius mandata apparitor exequatur.
- 10 Quando testis falsum deponit coram Iudice, qui illum examinat ex remissione alterius Magistratus, uterque Iudex nempe remittens & examinans procedere potest, & locus est prauentioni.
- 11 Si quis, mutatis carceribus, deliquerit intra carceres, debet puniri ab illo Iudice, qui eum carcerari mandauit, non autem ab eo intra cuius carceres delictum commissum est. Contra numero 14.
- 12 In casu appellationis non recurritur ad superiorem illius Iudicis, qui auxilium facti alteri præstitit, sed illius qui executionem fieri iussit.
- 13 Si Iudex requisitus deliquerit in executione, ad eundem est illius superior, non autem superior Iudicis requirentis.
- 14 De delicto intra carceres mutuos commissi, & mutuos & requirentes cognoscere possunt, & locus est prauentioni.
- 15 Si apparitor retulit se citasse in terra Baronis auctoritate superioris, & tamen non citauit, & ita falsam relationem fecit, non cognoscit Officiet Baronis, sed superior apparitoris, & sic non est locus prauentioni inter ipsos.

PENDENTE causâ Ciuili inter duos, dum de negotio illo (extra tamen Iudicis præsentiam) inuicem colloquerentur, rixæ & vulnera superuenerunt Iudex alius instante fisco, & scribente Notario Criminali, prauentionem prætendebat causæ illius: Iudex autem, & Notarius causæ Ciuilis, illius rixæ, & inde sequutorum cognitionem ad se priuatim spectare, nec prauentioni locum esse, vtpote quod hæc causa dependeret à Ciuili coram ipso pendente. Quæsitum fuit, vtrum prauentioni locus esset.

In hac quæstione, resoluendum in primis est, quod quoties in actu iudiciario Iudex offenditur, aut aliqua ex partibus, coram ipso Iudice, seu etiam quando Aduocati, Notarij, vel testes inter sese, aut cum partibus iniuriam aut offensam aliquam inferunt, aut se percussionibus, aut conuiciis lacescunt, talis Iudex & illius causæ Notarius, quamuis officium Criminali non obtineat, (nisi ipsemet Notarius esset vnus ex delinquentibus) poterunt in causâ procedere, quæ ad Iudicem illum spectat propter suam iurisdictionis iniuriam, seu offensam: vt declarat Sanfelix. decis. 63, numero 7. referens ita fuisse deci